

Analyse per 12-12-2011

Naar aanleiding van de gehouden enquête volgt hier de analyse naar achtergrond.

Algemeen:

Van de ruim 3000 verstuurdde enquêtes zijn er 602 terug gestuurd. (290 mannen 321 vrouwen) Dit is ~20% Gemiddelde leeftijd is : 56 jaar

415 consumenten, 120 boeren/tuinders, 29 onderzoekers, 24 winkeliers, en 29 verwerkers.

Vòòr hoornloos fokken: 101, Tégen hoornloos fokken 466

Vòòr verplicht preparaatgebruik 322 , tégen verplicht preparaatgebruik 238

Aantal punten per onderdeel met 1 decimale achter de komma.

	Totaal	Boeren	Consumt	Winkelier	Verwerker	Onderzkr
Aantal terug gestuurd	602	120	415	24	29	29
Gemiddelde leeftijd	56	51	59	58	47	55
Gesloten kringlopen	8.0	7.9	8.0	7.5	7.8	8.4
Koeien/geiten met hoorns	8.2	7.9	8.3	7.5	7.0	8.1
Preparaat gebruik	7.1	6.0	7.4	7.5	5.1	65.9
Minimale bewerking producten	8.0	7.6	8.2	8.1	7.4	7.8
Zaadvasten rassen	8.0	7.2	8.3	7.8	6.6	7.4
Ontwikkeling boer en bedrijf	7.8	7.7	7.8	8.4	7.6	8.3
Klimaat en energie	7.4	6.8	7.7	6.8	7.6	7.4
Natuurlijke bevruchting	7.1	6.5	7.2	7.5	6.1	6.7
Ruime vruchtwisseling	7.8	7.5	7.9	7.9	6.9	7.2
Eerlijke handel/prijzen	8.4	8.1	8.5	9.0	7.8	8.7
Gemengde bedrijfsvoering	7.5	7.3	7.6	7.1	7.3	6.9
Antroposofisch/holistisch wereldbeeld	8.0	7.3	8.3	7.4	6.2	7.5
Antibiotica vrij	8.6	8.0	8.7	8.8	7.9	8.9
Smaakvolle rassen	7.6	7.7	7.6	8.1	7.1	7.8
Potstallen	7.0	7.0	7.0	7.4	6.3	6.6
Hoornloos fokken vòòr/tegen	101/463	21/95	61/327	1/20	11/16	11/17
Verplicht preparaatgebruik voor/tegen	321/235	50/71	242/137	15/6	9/18	9/19
Consumptie Dem. Prod. Regelm/af en toe/nooit	483/106/6	90/30/0	343/69/2	22/2/0	23/2/3	23/5/1

Brieven, aantekeningen, epistel, artikelen werden ons toegestuurd, zij nuanceerden de keuze van de inzender. Velen vonden het lastig om te kiezen omdat voor beide argumenten veel viel te zeggen. Sommigen kozen op gevoel, anderen goed beargumenteerd, weer anderen negen meer naar het één, hoewel ze het ander ook konden onderstrepen. Sommige hadden geen mening. De twijfel in de keuze was voelbaar bij de verwerking. Altijd stond er wel een aantekening bij met een *maar* of tegen argument.

Een greep uit de vele bijgeschreven opmerkingen:

Opmerkingen horens:

De mensen die aangaven **tegen fokken op hoornloosheid** te zijn, daarvan gaf het merendeel aan dat het niet alleen om een symbool ging, maar ook om de terug straling van de kosmische krachten door de hoorn die als een soort antenne werkt en de werking daarvan op de stofwisseling van de koe. De hoorns zijn moeilijk misbare zenders van astrale krachten. BD. Via de hoorns van de koe kosmische krachten die beïnvloeden de spijsvertering en daardoor de melk. De mest van gehoornd vee brengt astraliteit in de bodem. Het merendeel gaf aan dat de hoorn hoort bij de koe. Soms wist men niet waarom; maar men neeg meer naar dit antwoord. Ook vond men dat economisch voordeel niet leidend moest zijn bij de keuze. Als de koe zonder hoorn goed kan functioneren dan waren de hoorns allang verdwenen. Voor mij is het de vraag of het dier dan nog verbinding kan maken met het spirituele waar de hoorns toch ook symbool voor staan. Daarnaast ben ik bang dat oneigenlijke argumenten steeds weer de boventoon gaan voeren. We scheren onze kinderen ook niet kaal opdat er geen luizen meer op school zijn. Je kunt ook tandeloze varkens willen fokken om geen gebijt in de staarten te hebben of koeien met uiers opzij. De hoorn van de koe afhalen is hetzelfde als een staart couperen bij varkens. Het is als een antenne dat hoort bij het dier. Allemaal ingrepen die de mens beter uitkomen zodat er nog meer dieren in een kleine ruimte kunnen. Hoorns horen bij de ware aard van koeien als het de fokkers lukt zonder staart zou ik daar ook tegen zijn voor Demeter-varkens. Het dier moet blijven zoals het van oorsprong is. Ook fokken op hoornloosheid wijkt sterk van die oorsprong af en onttrekt het dier een zeer belangrijk onderdeel van haar lichaam. Ik heb hier ernstig over nagedacht. Ik vind het niet goed door te fokken op een genetische fout. Toevallig een hoornloze koe, OK, maar niet door fokken op een handicap (ook bv. dikbil). Fokken op een bep. Onderdeel moet zoveel mogelijke vermeden worden. En wat is het doel van hoornloosheid: meer dieren per m2.? Gangbaar denken sluipt hier binnen. Boeren die werken met hoornloze koeien begrijpen de essentie niet van BD.

Als de natuur het nodig vindt om de horens te laten verwijderen zal dat gebeuren. Het is niet aan de mens daarin in te grijpen. Laat koeien koeien dus met hoorns. In de natuur is weinig overbodig, ze zijn ergens voor. Hoe BD- bent /is uw bedrijf. 50% of gaat u echt voor BD. Tot nu toe is Demeter 100% BD en daarvan ken ik de regels, dus kan ik als consument precies weten wat ik koop. En bij biologisch is dat zo'n vaag begrip. Op een klanten avond hoorde ik de argumenten van de boer van de Biesland Hoeve, dit zijn voor mij geen BD-argumenten. Klopt niet. Blijf dan biologisch, is ook niets mis mee. Niet het dier aanpassen aan de stal, maar de stal aan het dier. Het fokken van koeien zonder hoorns is niet gemotiveerd door zorg over een betere voedselkwaliteit.

Het is niet bewezen dat de hoorn geen invloed heeft op het welzijn van de koe.

Ik verwacht van een koe met hoorns een grotere gezondheid van de koe en hogere kwaliteit v/d melk. Zijn er kristallisatie beelden van koeien met en zonder horens van de melk?? Horens horen bij koeien. Als mensen ophouden met elkaar te vechten, doen dieren dat ook niet meer. Wij zijn allemaal met elkaar verbonden. De extra aandacht die nodig is voor de koeien heeft vast meer gunstige gevolgen dan alleen voorkomen van blessures. Laten we vooral niet vasthouden aan symbolen, maar nagaan hoe het beter past in de tijd van nu met de natuurlijke middelen die we hebben. Geen symbolen zonder inhoudelijke achtergrond, dus onderzoek & begrip. Hoorns op koeien zijn mooi. Koeien zonder horens zien eruit als kalveren. De jeugdfase moet uitmonden in rijping, kwaliteit en volwassenheid.

De voorstanders op hoornloos fokken gaven aan dat alle runderen gefokt zijn, ook de gehoornde dieren zijn gefokt. Koeien worden ook op andere eigenschappen doorgefokt. Dus waarom niet mbt horens? De dieren worden niet verminkt dus als het praktischer is waarom niet. De werking van de hoorn is bij hoornloosheid geïntegreerd in het dier, zij worden zo geboren. Het dier heeft die werking als het ware in zich opgenomen en blijft een eenheid. Ook vond men dat als een boer (nog) niet om kan gaan met gehoornd vee (of het te gevaarlijk vindt) hij de vrijheid moet hebben om zelf die keuze te maken tot hij zich er wel zeker bij voelt. Ik werk al jaren met ongehoornde dieren. Kruis ook met gehoornde dieren maar zie van hoorns geen verbetering. Blijkbaar kan dit ras zonder

hoorns leven. Sterk geldend gen om dominant te zijn. Vergelijkbaar principe als plantveredeling. Ik vind een koe met horens wel completer dus liever met horens maar niet per definitie. Ik ken de kwaliteit van de melk niet. Geen principiële reden waarom het op een natuurlijke manier fokken van hoornloze dieren anders is dan het fokken van koeien met een bepaalde kleur of met een onnatuurlijke hoge melkproductie. Bovendien zolang koeien in een groep worden gehouden die door smallere delen moet (hekken, kavelpaden etc.) zullen er af en toe ernstige verwondingen blijven optreden (bloeduiers.) Anderzijds: vanuit verkoop en imago-oogpunt gaat met snavels en mét hoorns wel erg goed. Hoorns horen bij de koeien maar een dergelijke ontwikkeling is niet te stoppen en vergelijkbaar met zoveel andere kruisingen. Tenzij duidelijk is dat deze nieuwe koeien inferieur zijn. Integriteit van het dier moet gewaarborgd zijn. Hoornloze rassen OK. Onthoornen Nee! Ook in de geitenhouderij kennen wel natuurlijk hoornloze dieren. Minder verwondingen. Het scheelt heel veel vloeken in de stal. Laat het aan de boer en zijn klanten over en wees transparant zodat klanten kunnen kiezen. In de praktijk blijkt niet op elk bedrijf met hoorns of dit bij draagt aan het welzijn. Ik ben tegen ingrepen, maar hoornloze rassen lijk me ook OK. Galloways in natuurgebieden doen het volgens mij ook prima zonder hoorns. Ik zie weinig reden om geen hoornloze koe te fokken, mits dat niet ten koste gaat van andere eigenschappen van de koe zoals weerbaarheid tegen ziekten. Mogelijk is het ook voor het dierenwelzijn van de koe beter als ze elkaar niet kunnen belagen met hun hoorns. Koeien zonder en met hoorns zijn elkaars gelijke in hun functioneren naar de omgeving. De hoorn als omhulling voor de preparaten 500 en 501 hebben hun werking reeds lang verloren.

Opmerkingen preparaten.

Het merendeel van degenen die **vòòr verplicht preparaat** gebruik waren gaan er vanuit dat de BD-boer de preparaten gebruikt en er ook verbinding mee heeft . Dit maakt de vraagstelling al onjuist. Wanneer iemand zich oprecht verbonden voelt met de antroposofie van R. Steiner en de daaruit voortvloeiende BD-methode, is het geen verplicht moeten meer. "klakkeloos" iets doen zonder overtuiging, dat is zinloos en werkt niet. Dan wordt het al gauw dogmatiek. Een mens moet in de antroposofische werkvelden handelen vanuit eigen overtuiging. Preparaten maakt juist het onderscheid tussen Bio en BD. (zonder preparaten geen BD!!!) Ze maken wel de aantekening dat de boer er wel verbinding mee moet hebben omdat het volgens hen anders niet werk. Preparaat gebruik op zich is niet uniek, dergelijke preparaten zijn de hele geschiedenis al gebruikt en door alle culturen heen. Steiner heeft deze preparaten aangegeven als voor deze cultuurperiode maar Steiner had ook de individuele ontwikkeling hoog in het vaandel staan. Men hecht waarde aan het preparaatgebruik als modern ritueel maar niet als ritueel zonder inhoud. Ook werden er positieve eigen ervaringen naar voren gebracht. Ook in kwaliteitverschillen naar testen van Dorian Schmidt. Voor een aantal mensen is wetenschappelijk bewijs niet nodig. Zij zien dat het werkt. Of er wordt geschreven, het onzichtbare is toch niet meetbaar, maar daarom werkt het wel. Ook homeopathie kan niet bewezen worden, toch hebben duizenden mensen er baat bij. Voor preparaat gebruik omdat ze de holistische uitdrukking zijn van de samenwerking van mineraal plant dier mens. De voorstanders vonden dat de aarde juist in deze tijd behoefte heeft aan een medicijn, wie zou de aarde dat nu willen onthouden? De vrijheid van de boer ligt in het feit of hij BD wil worden of Bio wil blijven. Als hij BD wordt zal hij zich uiteen moeten zetten met de preparaten. Dit is ook een ontwikkelingsweg voor de boer om gevoelig te worden voor fijnere natuurkrachten en bewustwording van samenhang te vergroten. Wellicht een eigen preparaat ontwikkelen werd wisselend als idee geopperd. Als de boer zelf gevoelig genoeg is geworden voor ether krachten kan hij zelf bepalen of en wanneer hij de preparaten gebruikt. De voorstanders vonden dan wel dat de preparaten minstens net zo goed of beter moesten zijn dan die Steiner had voorgeschreven. De vrije keuze is aan de boer. Heeft hij er niets mee, dan kan hij Bio blijven. Consumenten wilden wel duidelijkheid. Ze opperde zelfs een nieuw keurmerk met Demeter-traditioneel en Demeter-experimenteel. En tijd heb je niet maar tijd moet je maken. Ook het argument dat preparaten niet meer van deze tijd is maar uit de middeleeuwen werd van tafel geveegd want ook een sinaasappel die in de middeleeuwen werd gegeten en voedingswaarde had

danken we niet af met niet meer van deze tijd. Verplicht preparaat gebruik is zeker gewenst zegt een tuinder die ook winkelier is.

Degenen die **tegen verplicht preparaat** gebruik waren haalden vaak aan dat het juist niet meer van deze tijd was. Vaag en dogmatisch gedoe. Ze maken de BD wat zweverig. Sommigen hadden geen mening. Wisten er te weinig van af. Voor velen had het geen toegevoegde waarde. Ook het oordeel en experiment van de boer zelf stond hoog in het vaandel. Gedwongen of met tegenzin preparaat gebruik heeft niet zoveel zin. Verplichting houdt ook de ontwikkeling en creativiteit tegen om iets te vinden wat bij de boer zijn eigen ontwikkeling past. De extra aandacht van boer en boerin is essentieel. De innerlijke houding werkt mee. Een boer kan alleen maar worden uitgenodigd, niet worden verplicht. De consumenten wilden wel duidelijkheid, waar zijn we aan toe. Kunnen we rekenen op preparaat gebruik of niet. Velen die tegen waren maakten de aantekening dat er wel een alternatief voor in de plaats moest komen. Weer anderen vonden het praktijken uit de middeleeuwen en zijn niet nodig. Wetenschappelijk kan het niet bewezen worden. Als je het niet kan meten en niet merkt, bestaat het niet. Ieder mag zijn eigen geloof kiezen. Het moet in vrijheid toegepast worden. Verplichting heeft het verkeerde effect. De boer moet wel aantonen hoe hij dan met spiritualiteit om gaat. Er zijn zoveel wegen naar Rome. De boer kan alleen maar worden uitgenodigd, niet worden verplicht. De boer weet zelf het beste wat goed is voor zijn land. In de landbouwcursus wordt keer op keer benadrukt dat het in essentie gaat om de persoonlijke verhouding van de boer met zijn grond, mest preparaten landschap enz. Dat zelf beslissen is voor de echte ontwikkeling van Bd-landbouw noodzakelijk. Eigen handelswijze moet je wel goed beargumenteren. Boeren moeten hun eigen verantwoordelijkheid nemen en dus ook de consequentie dragen. Bodemkwaliteit is de spil van de BD-landbouw. Ik zou het als tuinder prettig vinden daar meer vrijheid in te hebben. Ik ben wel overtuigd van spirituele werking via preparaten of anders. Het schiet zijn doel voorbij als het verplicht is. Homeopaten hebben ook te maken met een innerlijke houding, die kun je niet opleggen. Preparaten moeten vanuit inspiratie worden gebruikt. Preparaten is zelfs slecht voor de reputatie van BD. Ik geloof niet in preparaat gebruik, alleen in ontwikkeling. De preparaten zijn maar een klein deel van het geheel. Met de aandacht die de boer aan zijn bedrijf geeft kan de kwaliteit die een preparaat brengt wellicht ook op een andere wijze verkregen worden. Wel met begeleiding, want iedereen zal hierin zijn blinde vlekken hebben. Als een boer kan aanleren dat hij op een andere wijze de invloed van de kosmos meeneemt dan vind ik dat dat ook moet kunnen. Dat daar ruimte voor moet zijn binnen de regelgeving. (Een voorstander zegt: dan is het hek van de dam)

Tussenoplossingen:

Sommigen gaven een tussen oplossing. Bv. minstens 7 à 8 jaar verplichten, en als de boer zijn eigen weg erin heeft gevonden dan vrijgeven. Als de boer zelf gevoelig genoeg is geworden voor ether krachten kan hij zelf bepalen of en wanneer hij de preparaten gebruikt. Evt. zijn eigen preparaten maakt. Ik ga er vanuit dat een boer een goed product wil leveren en het is mogelijk dat hij vanuit ervaring en uitproberen zelf een beter preparaat ontwikkelt. De essentie van preparaten zit niet in de vorm, die kan wijzigen. Die essentie is echter wel belangrijk. Het biodynamische zit primair in de relatie boer-aarde - kosmos. Dat dit een actieve zich ontwikkelende relatie is. De vorm is secundair. Eco-therapie geeft moderne oplossingen. Eerst ermee werken, pas later op eigen ervaring verder.

Adviezen worden gegeven;

Trouw blijven en geen concessies doen om financiële redenen en altijd zoeken naar oplossingen binnen de bd-beginselen en vertrouwen hebben. Soort punten systeem. Maak van Demeter een kwalitatief sterk merk ipv een Bio+ merk. Gebruik eco-therapie. Grondhouding van de boer moet zijn: *genezer van de aarde*.

Conclusies: